

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. III. De remiſſione peccati venialis in ſequentè vitâ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

catum veniale, est querere impicatoria; ipso facto enim quod de condigno quis aliquid meretur, illud non ei gratis datur, sed ex iustitiâ, unde negari à Deo non potest, sicut nec negari potest gloria bonè operantibus, & eam condignè merentibus; meritum enim nostrum, ut fuscè ostendi in tractatu de Incarnatione, est meritum iustitiæ, qua de causa gloria, quam Deus meritis retribuit, vocatur merces, corona, stipendium, bravium, &c. & dicitur injustus fore, si præmium merentibus negaret: unde non solum contra fidelitatem faceret, sed iustitiam, si, ut loquitur Sanctus Augustinus libro de naturâ & gratiâ, capite secundo, *tuos fraudaret mercede iustitiæ.*

IV. *Quæstio in præsentibus de remissione lætè dicitur.*

Quæstio ergo procedit de remissione & condonatione lætè dicitur, seu utrùm quis mereri possit, ut Deus habeat voluntatem non puniendi hominem ob peccatum aliquid veniale, vel gerendi se deinceps erga illum, ac si illud non commisisset, &c. juxta diversas sententias de actu condonationis peccati, seu an efficere quis possit, ut Deus ei amplius ob illud rationabiliter irasci nequeat. Sive autem hæc voluntas sit omnino libera & gratuita, sive non, sed necessaria posito merito, dici potest remissio & condonatio: sicut Deus dicitur gloriam, coronam, & mercedem dare, & largiri Sanctis, cum tamen si merces sit, nec donatio propriè intercedit, nec largitio, quæ liberalitatem sonant: sic in contractibus humanis unus est *do ut des*, & tamen in rigore neuter dat; dare enim idem est ac gratis largiri, qui autem dat centum ut centum, vel equum recipiat, vel qui centum dat quia centum recepit, manifestum est non gratis ea largiri.

V. *Secundum sacras Litteras conceptus remissionis non repugnat conceptui iustitiæ.*

Neque hic modus loquendi alienus est à Scripturâ: sic enim Joannis primæ, capite primo, versu nono dicitur: *si confiteamur peccata nostra, fidelis est & iustus, ut remittat nobis peccata nostra, & mundet nos ab omni iniquitate:* ubi juxta Sanctum Augustinum & alios, sermo est de venialibus, ergo conceptus remissionis peccati non est impossibilis cum iustitiâ: sicut & qui hunc locum intelligunt de mortalibus peccatis, dicunt debere sumi locum illum distributione accommodatè, nempe Deum in remissione peccatorum mortalium esse fidèlem nobis, iustum Christo, qui per passionem suam & operationes Theandricas illorum remissionem condignè nobis meruit.

VI. *Christus nobis de condigno meruit remissionem peccatorum mortalium.*

Querimus itaque: Utrùm sicut Christus meruit nobis de condigno remissionem peccatorum mortalium ita ut positis requisitis, applicatione scilicet passionis ejus per nostram cooperationem, Sacramenta, &c. non possit Deus remissionem hanc ei negare, ita possit iustus satisfacere pro peccato suo veniali, & illius remissionem de condigno mereri.

VII. *Obligatio iustitiæ strictæ cadere potest in Deum respectu creaturæ rationalis.*

Notandum tertio ex tomo præcedente, disp. 35. sectione quintâ, obligationem strictæ iustitiæ cadere posse in Deum, ita ut id quod ex pacto sub opere æquali promissit negare nullo modo possit: & licet multi voce tenent renuunt iustitiam strictam Deo erga creaturam rationalem concedere, in re tamen idem asserunt quod nos; dicunt enim Deum, posita promissione sub conditione onerosâ æquali cum præmio, & opere expleto negare præmium nullo modo posse, nihil autem aliud asserimus nos, qui iustitiam Deo adferimus: cum ergo in re conveniamus, solum

potest esse controversia de voce, an sit dicenda iustitia, qua in re imprimis Scriptura ubique appellat iustitiam, ut ibi lætè ostendimus; deinde idem planè est quod in creatis vocant omnes iustitiam, nempe *tantum pro tanto, pacto firmatum*, qui est conceptus iustitiæ commutativæ à Sancto Thoma assignatus secundâ secundæ, quæst. centesimâ sextâ, art. primo, ad secundum, & passim à Theologis receptus.

Si quis ergo alteri promittat aliquid sine ullâ conditione onerosâ, vel non æquali, censetur semper obligatio tantum ex fidelitate; e contra si quis ponat opus æquale sine pacto aut promissione, labore exempli gratiâ in vineâ alterius, est obligatio tantum ex gratitudine, non ex iustitiâ, nisi tacitum censetur esse pactum, ut in istiusmodi plerumque contingit, præsertim si Domino vineæ inspectante laborem illum impendat, si verò sit pactum, & opus æquale præmio ponatur, censent omnes esse veram obligationem iustitiæ. Cum ergo obligatio, quam Deus habet dandi gloriam Sanctis, sit huiusmodi, & oriatur ex pacto cum ipsis de laboribus suscipiendis, bonis operibus præstandis, &c. his positis tenetur Deus non ex fidelitate solum, sed iustitiâ illud dare quod sub tali conditione onerosâ promissit; sicut enim in creatis jus ad mercedem est promissio alterius, & opus illius intuitu expletum, ita si quis intuitu promissionis divinæ sub conditione onerosâ opus expleat, non minus habebit jus ad præmium, & mercedem à Deo recipendam, quam mercenarius ab homine.

VIII. *Si quis sine ullâ conditione promittat, est obligatio tantum fidelitatis.*

Quod si quis neget hanc esse obligationem iustitiæ, quia est in Deo, eodem modo neget obligationem fidelitatis, quòd si hanc Deo concedat quia in hominibus promissio inducit obligationem fidelitatis, cum stare debeant promissis, eadem ratione, cum pactum, & opus illius intuitu expletum inducant in hominibus obligationem iustitiæ, inducent etiam in Deo, nec ullam vel imperfectionem, vel indecentiam inferat obligatio iustitiæ, quam non inferat pactum & opus expletum: cum ergo hi recentiores concedant in Deo obligationem ex pacto & opere, nec negare eam ullus possit in re, & illi & omnes concedunt Deo obligationem iustitiæ, nec ad hoc est necessarium ut jus hominis sit Deo adæquatè extrinsecum, sed partim extrinsecum, nempe opus expletum, partim intrinsecum, videlicet pactum seu promissio divina.

IX. *Si quis neget hunc esse conceptum iustitiæ, quia est in Deo, negare eodem modo poterit obligationem fidelitatis.*

SECTIO TERTIA.

De remissione peccati venialis in sequente vitâ.

His ergo positis videndum, Utrùm mereri quis possit de condigno remissionem peccati venialis, vel post mortem concedendam, casu quo quis aliquo adhuc non remisso, quod fieri potest, decederet, vel etiam in hac vitâ: quoad primum fit

Conclusio: Iusto ad mortem usque in gratiâ perseveranti, & in peccato aliquo veniali decedenti, debetur instanti separationis animæ à corpore peccati illius venialis remissio, vel immediatè, vel saltem per actum contritionis, aut amoris Dei super omnia, ita ut non sit opus novo favore, remissio.

I. *Brevi proposito diffinitio.*
II. *Iusto in peccato veniali ex hac vitâ decedenti, instanti separationis animæ à corpore decedentis illius favore, remissio.*

favore, aut liberalitate Dei, ut peccatum illud tollatur: ita Suarez disp. quartâ de Incarnatione, sect. 11. Vasquez disp. tertiâ de Incarnatione, capite tertio, & communis sententia recentiorum: & videtur aperta mens Sancti Thomæ variis locis, ut tertiâ parte, quæst. 87. art. tertio, & primâ secundæ, quæst. 72. & quæst. 88. art. primo & secundo, ubi docet peccatum veniale esse reparabile ab intrinseco.

III. Probatur primò: Si enim ad remissionem venialis peccati post mortem requiratur liberalitas & favor Dei, cum possit Deus sine ullâ vi rebus illatâ non esse liberalis; liberalitas enim sonat omnimodam solutionem à debito, consequenter posset peccatum veniale conaturaliter, seu nullâ vi rebus illatâ, perpetuò durare in justo, & consequenter perpetuò à visione beatificâ illum hominem excludere, sicque conaturaliter & per se mereretur poenam æternam, quod tamen juxta omnes Theologos cum Sancto Augustino, Sancto Thoma, & aliis Patribus, est proprium folium peccati mortalis.

IV. Probatur conclusio secundò: Justus per bona opera meretur gloriam de condigno, ut est certum, ergo de condigno meretur ablationem omnis impedimenti circa illius consecutionem; hoc enim censetur moraliter idem præmium cum consecutione gloriæ, & vel in eo inclusum, vel ei subordinatum: sicut propterea qui meretur gratiam, meretur alios habitus infusos, qui conaturali quadam sequelâ, vel physicè, vel moraliter ad gratiam consequuntur: cum ergo peccatum veniale sit impedimentum gloriæ, utpote cum eâ impossibile, qui gloriam meretur, meretur eadem operâ peccati venialis ablationem.

V. Dices: Ergo etiam in hac vitâ quoties quis meretur gratiam, & consequenter gloriam, meretur remissionem peccatorum venialium. Distinguo consequens: Meretur remissionem eorum pro sequenti vitâ, concedo, pro hac nego, nam in tantum solùm meretur illorum remissionem, in quantum hæc necessaria est ad gloriam obtinendam, ad hoc autem non est necessarium ut in hac vitâ tollantur, sed sufficit si tollantur in sequente. Adde, jus quod homo in gratiâ constitutus habet ad gloriam, & consequenter ut ei peccata venialia remittantur, non esse absolutum, sed tantum conditionatum, nempe si in gratiâ decesserit, ut habetur in Concilio Tridentino sessione sextâ, canone vigesimo sexto, & trigesimo secundo, ergo donec hæc conditio ponatur, sicut non debetur ei gloria, ita nec remotio impedimentorum circa illius adeptionem, & peccatorum venialium remissio.

VI. Dices secundò: Potest quis committere peccatum veniale post ultimum actum meritorium, & sic è vitâ decedere, quid ergo de illo fiet; nullum enim habet actum bonum, quo hujus peccati remissionem meretur. Respondetur, merita peccatum illud præcedentia ad hoc sufficere; per quemvis enim actum meritorium, quo meretur gloriam, meretur etiam ut impedimentum omne circa illius consecutionem, tempore debito tollatur, sive impedimentum illud præcedat actum illum meritorium, sive sequatur.

VII. Dices tertio: Quidni posset contingere, ut quis receptâ gratiâ baptismali, ubi ad rationis usum pervenerit, committat peccatum veniale, & statim moriatur, antequam vel peccet mortaliter, vel actum ullum meritorium eliciat: hic

nulla habet merita, & tamen non debet perpetuò è cælo ob peccatum illud veniale excludi. Respondetur, in hoc casu vel remittendum peccatum illud veniale modo superius dicto, per merita Christi ei tunc peculiariter applicata, vel dicendum gratiæ conaturaliter deberi, ut peccatum illud post mortem remittatur, cum gratia sit semen gloriæ, & aliquo modo det jus ad illam, & consequenter petat, ut obstaculum illud gloriæ post mortem auferatur, huic verò homini debetur cælum, non instar præmii, sed hæreditatis.

Dices quartò: Si statim post mortem debeat justo ob merita præcedentia remissio venialium, ergo non est opus actu doloris, seu detestationis post mortem eliciendo; jam enim in vitâ pro peccatis venialibus satisfecit, & illorum remissionem condignè meruit.

Respondetur primò: Fortè hoc cum Scoto, & aliis non improbabiler dici posse; cum enim remissio venialium in alterâ vitâ sit præmium subordinatum gloriæ, & unum moraliter cum illâ, satis probabile videtur statim post mortem intuitu præcedentium meritorum remitti. Nec urget quod contra hoc objicit Suarez disp. undecimâ, sectione quartâ, numero undecimo, & duodecimo, nempe si nulla sit mutatio in voluntate post mortem, nec novâ dispositio, quæ non erat antè, nullam esse rationem, cur non æquè ante mortem fuissent remissa peccata venialia. Hoc, inquam, non urget; sicut enim mors est conditio, ut quis ob merita præcedentia consequatur gloriam, nec statim positus meritis debetur homini illi gloria, sed non nisi in gratiâ decesserit, ita & mors esse potest conditio, ut peccatorum venialium remissionem consequatur, impediendum scilicet ingressum in civitatem illam cælestem, utpote in quam nihil coinquatum introibit, Apocalypsis vigesimo primo, versus vigesimo septimo.

Secundò tamen dico, sicut gloria non debetur meritis, nisi dependenter à morte, & finali perseverantiâ, ita & asserere possumus cum communiore sententiâ, non deberi, etiam tunc remissionem peccatorum venialium, nisi dependenter à dolore tanquam à conditione & dispositione requisitâ tanquam removente prohibens, & obicem tollente; sicut enim si adultus quispian accedit ad Baptismum sine detestatione peccati alicujus venialis, quod commississet, esto peccati originalis, & mortalium omnium, imo & aliorum venialium, quorum habuit dolorem, veniam consequatur, non tamen hujus, donec de illo etiam doleat, quia nisi ablato obice, seu peccati in ratione voluntarii, Baptismus ille non aufert, ita dicere cum fundamento possumus bona opera in hac vitâ exercita petere quidem ablationem impedimentorum ad gloriam, sed debito modo, ita scilicet ut auferatur obex, seu peccatum, non in se, sed in ratione voluntarii per contritionem, seu dolorem.

Hinc infero: Licet anima in gratiâ decedens in instanti separationis semper eliciat actum contritionis, vel amoris Dei super omnia, & per hunc obicem tollat, si tamen eliceret solum actum attritionis, adhuc remissum iri peccata venialia; cum enim opera præcedentia mercantur de condigno illorum remissionem post mortem, non videtur aliud requiri, quàm ut detur vera & supernaturalis eorum retractatio, qualis est attritio. Unde addo ulterius, si detur in vitâ aliquis actus

III. Ad remissionem peccati venialis post mortem non requiritur liberalitas.

IV. Justus meretur gloriam de condigno, ergo & remissionem peccati venialis post mortem.

V. Hinc tamen non deducitur justum quoties meretur in hac vitâ gratiâ & gloriam, mereri etiam remissionem peccatorum venialium.

VI. Quæres, quid si quis post ultimum actum meritorium committat peccatum aliquod veniale, & sic moriatur.

VII. Quid si quis statim post baptismum, commissio peccato ve-

VIII.

Dices: ergo non est opus ut hic homo actum doloris post mortem eliciat.

IX.

Nem improbabiler dicunt aliqui non esse homini illi netu cessarium actum doloris.

X.

Dicit nihil minus potest, etiam in alterâ vitâ dolorem necessarium esse ad remissionem venialium.

XI.

Quæres: anima exiens in gratiâ alicujus primo instanti separationis tantum attritionem, remittuntur peccata venialia.

actus doloris, qui terminetur ad omnia peccata venialia, & talis non sufficiat ad illorum remissionem in hac vita, sed vel omnia, vel aliqua relinquat non remissa, non requiri post mortem alium actum doloris, sed statim instanti separationis peccata illa venialia ex vi præcedentium meritorum tolluntur.

XII. Dices quintò: Si, ut peccata venialia post mortem tollantur, requiratur dolor aliquis, seu contritio, per quem remittantur, sequitur post mortem posse animas mereri. Caietanus primâ parte, quæst. 63. art. quinto, sine asserit animam in primo instanti separationis non tantum esse in statu merendi, sed etiam in statu demerendi. Hoc tamen quoad secundum de demerito, ab omnibus rejicitur; hinc enim sequi dicunt, posse hominem qui in gratiâ decessit, ex eâ post mortem excidere, quod inquit Tannerus, est plus quam absurdum, & Suarez ait repugnare Scripturis.

XIII. Suarez itaque hic, disp. II. sect. quartâ, numero decimo-quinto, Vasquez hic. quæst. 87. art. primo, dub. secundo, num. vigesimo, & vigesimo primo, Tannerus disp. 6. quæst. 4. dubio quinto, num. septuagesimo primo dicunt non esse inconveniens, ut homo primo illo instanti separationis possit præmium aliquod accidentale mereri: & Sanctus Thomas in quarto, dist. 21. quæst. primâ, art. tertio, quæstionculâ primâ ad quartum, aliquod saltem meritum admittit.

XIV. Negari tamen posset, tunc dari meritum, quia tunc animæ sunt extra viam & statum merendi: deinde cum certum apud omnes sit, non mereri ipsas post mortem augmentum gratiæ & gloriæ, non est cur merè ad remissionem peccatorum venialium ponatur tunc novum meritum, cum sufficiant merita in vitâ prius habitâ, modò ponatur displicentia. Fortasse tamen vel ob hoc argumentum dicere quis posset nullum novum actum doloris aut displicentiæ requiri post mortem, sed merè intuitu meritorum præcedentium peccata venialia remitti, ut paulò ante diximus.

XV. Ultimò hic adverto cum Suariorum hic, disp. II. sect. quartâ, num. decimo sexto, & disp. 47. sect. secundâ, Vasquez & Tannero citatis, & aliis, licet post mortem remittatur culpa venialis, nullam tamen partem pœnæ ei debet tunc remitti. Ratio est primò, quia tempus hujus tantum vitæ à Deo assignatum est ad satisfaciendum, tempus autem vitæ sequentis est ad satisfaciendum. Deinde cum animæ primo instanti separationis habeant perfectissimam cognitionem sui status, & rerum ad ipsarum bonum spectantium, si viderent posse se tunc satisfacere pro pœnâ temporali, tam ferventes actus elicerent, ut moraliter certum sit nihil unquam ipsas relicturas pœnæ in purgatorio tolerandæ, quod est contra commune iudicium Ecclesiæ.

XVI. Aliud est de remissione ipsius peccati venialis, quia cum sit impedimentum gloriæ, & sublatum non fuerit in præsentis vitæ, tolli debet in futurâ, primo autem instanti fieri hoc debet, quia cum quamdiu manet culpa maneat totus reatus pœnæ ei debitus, si post aliquod tempus, puta diem aut horam tantum remitteretur, tantum deinceps pœnæ sufficere deberet illa anima, atque si tunc primò inciperet pati ignem purgatorium.

SECTIO QUARTA.

Verum possit justus, etiam in hac vitâ mereri remissionem peccati sui venialis?

NON est eadem ratio, ut superiori sectione notavimus, de hac vitâ & sequente; in sequente enim debetur iusto, ut diximus, remissio peccatorum venialium tanquam quid subordinatum merito gloriæ, ad quam, posito quod in gratiâ decessat, habet jus per actus meritorios in vitâ acquisitum; cum autem remissio venialis peccati in hac vitâ ad hoc non sit necessaria, inquirimus utrum possit justus illius remissionem hic mereri de condigno.

Prima conclusio: Justus potest in hac vitâ ad æqualitatem satisfacere pro suo veniali, & illius remissionem de condigno, quantum ad hoc mereri: ita omnes communiter: ratio videtur clara; potest enim justus multos actus Deo offerre, æqualis vel etiam majoris valoris & dignitatis, quam peccatum veniale sit malitiæ, quique plus Deo placeant quam hoc displiceat, ergo poterit ad æqualitatem, quantum ad hoc caput, pro illo satisfacere.

Secunda conclusio: Potest justus in hac vitâ simpliciter satisfacere pro peccato suo veniali, & absolutè illius remissionem mereri: ita Suarez disp. quartâ de Incarnatione, sect. II. Vasquez disp. tertiâ de Incarnatione, cap. tertio, & alii recentiores. Hæc conclusio in primis quoad potentiam Dei absolutam videtur indubitata; quid enim vetat ut Deus actui alicui bono à iusto in hac vitâ elicitò tanquam præmium statuatur peccati alicujus venialis remissionem, sicut secundum communem sententiam statuit remissionem pœnæ temporalis mortali, aut veniali jam remisso in alterâ vitâ debitam.

Quod verò etiam de potentia ordinariâ, & secundum communem cursum rerum hoc fieri possit, probatur, ad meritum quippe de condigno alicujus præmii aliud non requiritur, quam ut opus exhibitum habeat æqualem valorem cum præmio, & ex ordinatione vel promissione illius cui exhibetur respectu illius ejusmodi præmium proponatur, saltem ubi opus ipsum tale præmium ab intrinseco non exigit, sicut de currentibus in stadio constat, ubi quia cursus non habet intrinsecam connexionem cum bravio, & illius exigentiam, requiritur ut bravium ab aliquo currentibus proponatur: cum ergo opus aliquod bonum in gratiâ exercitum habeat æqualem valorem & bonitatem malitiæ peccati venialis, non est cur Deus illius remissionem tanquam præmium non proponat. Confirmatur: Expedi enim ut homo si possit pro suis venialibus in hac vitâ satisfaciat, sed potest ut ostensum est, ergo. Confirmatur secundò: Nam de facto proponit Deus justis in hac vitâ pro præmio suorum operum remissionem pœnæ peccatis remissis debitæ, ut cum communi docet Suarez tomo quarto in tertiam partem, disp. trigessimâ septimâ, sect. octavâ, nonâ, & decimâ, ergo non est cur ipsorum etiam peccatorum remissionem proponere iisdem operibus obtinendam non possit.

Objicies, justos petere à Deo veniam peccatorum venialium, ergo non est eis debita eorum remissio.

I. Longè aliud est de remissione peccati venialis in hac vitâ & sequente.

II. Potest justus in hac vitâ pro suo veniali ad æqualitatem satisfacere.

III. Iustus etiam in hac vitâ absolutè potest peccati sui venialis remissionem mereri.

IV. Offenditur, de potentia etiam ordinariâ posse justum mereri peccati venialis in hac vitâ remissionem.

V. Dices: Iustus à Deo remissio.